

Ο «ΠΟΥΛΟΛΟΓΟΣ»

ΤΟΥ ΚΩΝΤΙΚΑ 701 ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

(Συνέχεια από τον αριθμόν 211)

Στόν Πουλολόγο αναφέρονται λαοί και έθνη γε-
τονικά του Βυζαντίου, κι αναφέρονται πάλι αρκετές
πολιτείες και χώρες. 'Ας ιδούμε πρώτα-πρώτα τί
έθνικά όνόματα αναφέρονται στην 'Αθηνιώτικη πα-
ραλλαγή.

'Αράπης (στίχ. 375).

'Ατζίγκανος (στίχ. 117).

'Ρωμάνος (στίχ. 303).

Σαρακηνός (στίχ. 68, 375).

Φράγκος (στίχ. 122, 279, 303)—Φράγ-
κισσα (στίχ. 152).

Πολύ περισσότερα είναι τὰ έθνικά όνόματα που
αναφέρει ή Βιεννέζικη παραλλαγή. Δίς τα :

Διγύπτισσα (στίχ. 417).

'Ατζίγκανος (στίχ. 123).

Βενέτικος Φράγκος (στίχ. 153).

Βλάχος (στίχ. 492).

Βούργαρος (στίχ. 492) — (Βουργαροανα-
θρεμμένη) στίχ. 607.

Μεσοθωνιάτης (στίχ. 296).

'Οβραϊός (στίχ. 570).

'Ρωμός (στίχ. 346).

Σαρακηνός (στίχ. 68).

Τάταρος (στίχ. 616, 621) — (Ταταρόκοπος
στίχ. 607 — Ταταρίμος στίχ. 608).

Φράγκος (στίχ. 128, 319, 346)—Φράγ-
κισσα (στίχ. 238).

Χατζάρα (στίχ. 330).

Πολιτείες και χώρες αναφέρονται στην 'Αθηνιώ-
τικη παραλλαγή οι ακόλουθες :

'Ανατολιά (στίχ. 228).

Βελλάγραδα (στίχ. 229).

Ζαγορά (στίχ. 352).

Μεσοφωλία (στίχ. 230).

Νίκαια (στίχ. 233).

'Ρύμνη (στίχ. 353).

Κοίταξε τώρα τί μέρη και πολιτείες μνημονεύ-
ονται στη Βιεννέζικη παραλλαγή :

Γλαρέντζα (στίχ. 629).

Ζαγορά (στίχ. 473, 483, 492).

Μαύρον Όρος (στίχ. 419).

Μεσοθωνία (στίχ. 271).

Νίκαια (στίχ. 274).

'Ρωμανία (στίχ. 615).

'Ρώμη (στίχ. 236, 474).

Ταταρία (στίχ. 610).

Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι τὸ 'Ρύμνη τῆς
'Αθηνιώτικης παραλλαγῆς μπορεί νάναί—ή γιά νά
εἰπῶ καλύτερα ἐξάπαντος εἶναι— λάθος τοῦ βιβλιο-
γράφου ἀντί: 'Ρώμη.

(Συνέχεια σ' ἄλλο φύλλο).

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΒΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ :

ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΪΝ

ΤΟ ΑΝΕΧΤΙΜΗΤΟ

Δράμα με τρία μέρη.

Ο ΞΕΝΟΣ

Δραματική σκηνή

Και πουλιέται 2 1)2 δρ. στα γραφεία του «Νου-
μά» και στα Βιβλιοπωλεία 'Εστίας κ' 'Ελευθε-
ρουδάκη.

Κανείς από τους Ιταλούς συγγραφείς δε στάθηκε τόσο
αγαπητός στην πατρίδα που όπως ο μακαρτίτης ο Τζακό-
ζας. Οι Ιταλοί που έγραψαν τόσο καλά να τιμούν το με-
γάλο τους δραματογράφο, με πόνο ψυχής τον κλάψανε, και
θα τον κλαΐνε. Ο Τζακόζας, ζώντας ακόμα, χάρηκε δόξα
και τιμή που δε θα λείψει ποτές θλόγυρα από το τιμη-
μένο του όνομα. Πρώτος ο βασιλέας έστειλε παρηγορητικό
τηλεγράφημα στην οικογένειαν του ποιητή. Δε βρέθηκε
φημερίδα στην 'Ιταλία που να μην τυπωθεί θλιμένα για
το θάνατο εκείνου που έγραψε άθνατα έργα, σαν τους αθλι-
μένους έρωτες, σαν τα αδικιώματα της ψυχής· σαν την
«ερα του Σαλλάν» σαν το «σαν τα φύλλα». Κι ακόμα ο
Τζακόζας, με την άρχονιά του, με την άπέραντη καλο-
σύνη του, με το γλυκό του κ' έθγενικι χαρακτήρα, κέρδισε
την αγάπη, τη λατρεία του 'Ιταλικού λαού. Ο μεγαλύτε-
ρος τίτλος που του δόθηκε από τη μεγάλη έθνική ψυχή,
είτανε το επίθετο «ο καλός», «il buono».

του κι αρχινάει να φιλάνει σκορδαλιά με τη μακριά
του μύτη. Σά να ξυπνάει: τώρα από τον πιο τρομερό
βραχνά ο Στάβρος Γκέλας πετάχεται ξαφνικά και
οι σφιχτοδεμένοι γρόθοι του δέρνουν τον αέρα με τέ-
τια μάνητα που λογίζεται κανένας πως έχει παλα-
θώσει κ' είναι για τα σίδερα: κοντομεσιάζεται τρέ-
κλα και στραβοκατινιάζει σαν παραλυμένος για να
πηγαίνει πιο μπροστά. Τα κράτητα όμως δεν άν-
τέχουν πλιότερο και μόλις τραβιέται σά να νάει κα-
νένας κουλός σακάτης που θέλει στραβόξυλο για
βασταριό.

Ένω πέφτει και σηκώνεται, τὰ ξεθαμένα πα-
λιόπανα τῆς πουκαμισίας του που ἀνεμίζει ξεζώνατη
και φουσκωμένη πασπαλώνονται κάθε λίγο με σκό-
νη και γιομίζουν από βατόκλαδα άγκαθωτά.

Η πείνα τότε θερίζει πάντα και ή γλώσσα του
έχει κολλήσει από τη δίψα και πάει να λυσσάζει,
μά βρίσκεται τώρα κοντά στο ριζό και δεν πάθει
ακόμα να έλπιζει και να θαρρέσει. Μια ψιλή πύρια
περνιαίξει όλο το ιδροκοπημένο τομάρι του σά να
τον κεντάει κανένας και τυραγιέται τόσο φριχτά
που βερθερίζει από τον πόνο. Σε κάθε σάλεμα που
κάμει, τὰ γέρικα κι αλύγιστα κόκκαλά του νοιώθει
πως ξεγουφούνται και σκροπάνε μες στην άποστα-

ή γενιά του ακόμα εδω έχει γκρεμιστεί κ' εδω έχει
σταχτώσει σαν τὰ χλωμοκιτρινασμένα φύλλα του
χυνοπάρου που σαπίζουν και λυώνουν με τὰ πρωτο-
βρόγια χάμου· κι άφτός άφνει γεια τώρα πια στο
πατριδοχώρι του κοι τραβάει τον άχαρο δρόμο που
κόβει κατά τὰ σύνορα, για να ξενιτσοφτεί και να
περάσει μάβρα και σκοτεινιασμένα· σε ζένη αστρέφα
θα βραδιάζεται και θα ξημερώνει: μια δαιμονισμέ-
νη κατάρα τον κυνηγάει και τότε διώχνει, γιατί τὸ
γαΐμα πόχυσεν άχνό να πάρει πίσω θέλει ο νόμος ο
άνασκουμποχέρης.

Μά έχει χάσει τώρα την πρώτη του όρμη και
κοντοστεύεται κουβαρασμένος και θλιβρός σά δεντρί
μοναχικό κι αστραποκαμένο: κ' ένα αίστημα κρυφό
γεννιέται και σκροπιέται μέσα του τόσο που θαρρεί
κι άφτός πως χωνέβει κι απλώνεται και γίνεται
κάμπος εκεί που πατάει τὰ γυμνά του και τὰ κοκ-
καλιάρια πόδια. Με κάπιο πείσμα που κι ο ίδιος
ακόμα δεν ξανοίγει καλά την πηγή του ποδαρίζει
κάποτε στην ίδια θέση χωρίς να σπαρνάει παρα-
πέρα.

Πάνου σ' έναν πλάτανο θεόρατο που χάνεται
μέσ στη νύχτα πέρα νογιέται να φωλιάζει ένας λέλε-
κας: γιατί ακούγεται που χτυπάει τὰ τρανά φτερά

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10. — Για το 'Εξωτερικό
φρ. χρ. 10.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στα κίόσκια τῆς Πλατείας Συντάγ-
ματος, 'Ομόνοιας, 'Υπουργείου Οικονομικῶν, Σταθμοῦ
Τροχιόδρομου, ('Οφθαλμιατρείο), Βουλῆς, Σταθμοῦ
ὑπόγειου Σιδηρόδρομου ('Ομόνοια), στο καπνοπω-
λεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), 'Εξάρχεια,
στα βιβλιοπωλεῖα «'Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέ-
του [δός Σταδίου, ἀντικρῶ στῆ Βουλῆ].

'Η συντροπή πλερώνεται μπρ. στα κ' είναι ενός
χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

«ΤΑΞΙΔΙ

εις τὰ ὕψη τοῦ 'Ελληνικοῦ πνεύματος». Αὐ-
τὸς ὁ τίτλος, ὁ λίγο βαρὺς—δὲν εἶν' ἔτσι;—
φιγουράρει σὲ δύο τοεῖς 'Αθηναϊκῆς φημερί-
δες αὐτὲς τίς μέρες και κάτω ἀπ' αὐτὸν ἀ-
πλώνονται οἱ πατριωτικῆς ἀνοησίες τοῦ κ.
'Ανοητόπουλου τοῦ Κεχηναίου. 'Ανοησίες πού
γκρεμνίζουσι κάστρα, ἀπὸ κείνες δὰ τίς 'Ανοη-
τοπουλικῆς! «'Η 'Ελλάς—λέει—οὐδέποτε δὰ
πεθάνει». Πολὺ καλά. "Ας μὴν πεθάνει. Κα-
νεῖς βέβαια δὲν τονὲ θέλει τὸ θάνατό της. Μά
γιατί δὲ δὰ πεθάνει; 'Απὸ δὴ ἀρχινάει τὸ τα-
ξίδι σ' τὰ ὕψη τοῦ 'Ελλ. πνεύματος. Γιατί ἀ-
φοῦ ὁ Χριστὸς δίχως μαχαίρια, δίχως ξίφη,
δίχως μπράβους, δίχως στρατοὺς νίκησε, ἄρα
κι ἡ 'Ελλάς δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ στρατοὺς
κ' ἀπὸ στόλους γιά νά νικήσει. Σταυρώθηκε ὁ

μένη κουφάλα του.

Ἄμα ζυγώνει στὸ ριζοβούμι, πέφτει ἀνάμεσα στὰ
τρόχαλα σὰν ξύλο και βογγάει βαριά και δίχως νά
κουνιέται πιά.

«Εἶμαι: σὰν ξεριζωμένο κυπαρίσσι που κατεβαζου
τὰ φουσκωμένα ρέματα και πᾶνε νά τάποθῆσουν πέρα
στὸ γιολό... Χάρη και γέλιο δὲ θὰ με στολίσουνε
στην ζενιτιά κι οὐδε στὰ πανηγύρια θὰ μοῦ τινά-
ζουσι κόκκινο μαντήλι... Θὰ κάθουμαι στὰ πόσκια
και θὰ κλαίγομαι, γιατί κανεῖς δὲ θὰ γυρνάει στὸ
μαραμένο ξένο που λίγο λίγο θὰ χαλνάει σὰ σκου-
ριασμένο σίδερο... Στὸ ψυχομαχητό μου ποῖς θὰ
παραστῆκεται νά με τινάξει και νά με λεπτρώσει;·
Κι οὐδε τὰ μάτια μου τὰ στηλωμένα θὰ σφαλίσουν
κι οὐδε τὸ χλωμοκέρι θὰ μανάψουν... Μὲς στὴ μενιά
μου λημονημένος θὰ σκουλικιάζω και θὰ λυώνω σὰν
φοφίμι... Κάλλιο στὸν κάμπο νάφανίζουμαι που οἱ
γονεῖς θεμέλωσαν τὸ σπῆτι μου...»

Γέρνει τώρα τὸ βαριόμοιρο κεφάλι του, σά νά
μὴν μπορεῖ νά τὸ κρατήσῃ ὀρθό, πᾶνου σ' ἕνα χεν-
τρολίθαρσ και τίποτα δὲ συλλογιέται πιά. Τὸ πολω-
κάτεχο μυαλό του εἶναι θλωμένο κι ἀργό και μιά
νύστα τὸ ρίχνει κάθε τόσο σὲ λημονησιά.

Ξάφνου μὲς στὴν ἀπέραντη νυχτοσιγαλιά που

Χριστός και νίκησε· σταυρώνεται η Έλλάς και δά νίκησει.

Απ' αυτή τη μεγάλη άνοησία καταλαβαίνετε και τις άλλες. Μά δέν πρόκειται για τή φυλλάδα του Άνοητόπουλου· γι' αυτή τσακισμένο λεφτό δέ δίνουμε. Πρόκειται για τις φημερίδες που ξανατυπώνουν αυτές τις άνοησίες, που τις ρεκλαμάρον τόσο δυνατά κι αδιάντροπα και που υποχρεώνουν έτσι τόν κοσμάκη νάν τις διαβάσει και νάν τις πιστεύει. Ταΐζουν τόν κόσμο με τέτια πνευματικά πίτουρα κι έπειτα ξαφνιαζόνται οι ίδιες και ρωτιούνται γιατί ο λαός αποβλακώθηκε, γιατί δέ βλέπει τό γκρεμό που άνοιχτηκε μπροστά του, γιατί αποχτηνώθηκε. Τόν ποτίζουν τό φαρμάκι κι άπορούν ύστερα οι ίδιες γιατί φαρμακώνεται.

Οι τέτιες τρανές άνοησίες όσο μένουνε μέσα στο βιβλίο φυλακισμένες δέ βλάπτουν τις διαβάσει κανείς και γελάει. Όταν όμως ξεγυθώνε στις φημερίδες, τότε άλλαζει τό πρόμα· τότε η άνοησία μεταμορφώνεται σά μαχαίρι άκονισμένο, και τάκονισμένα μαχαίρια δέ χαϊδώνουνε, σκοτώνουν. Α ρωτήστε τή γνώμη μας, περισσότερο βλάφτεται και διαφτείνεται η κοινωνία διαβάοντας τέτιες άνοησίες παρά βλέποντας τήν «Σεχωριστή κρεβατοκάμαρα» στο θέατρο. Κι αυτή τή μεγάλη αλήθεια ποτέ δέν τή νιώσανε οι φημερίδες μας.

ΤΩΡΑ

πούφυγε ο Πρίγκηπας και κατέβηκε ο Ζαΐμης στην Κρήτη, θα συχάσουν τά πράματα; Κανείς δέν μπορεί νάν τό ξέρει αυτό, ούτε οι φημερίδες μας, πούναί πάντοτε «καλά πληροφορημένες». Ίσαμε τώρα κάτι τέτιο φαίνεται, πώς θα συχάσουνε. Μά ποιός μπορεί νά έγυθηθεί και γι' αύριο; Ποιός μπορεί νά μας βεβαιώσει πώς ύστερ' από λίγο καιρό δέ θάρχησει—άδιάφορο άν από Βενιζελικούς ή Μιχελιδαικούς αυτή τή φορά—και κατά του Ζαΐμη, από προσωπικούς λόγους, ή συστηματική αντίδραση πούγινε στον Πρίγκηπα κ' έφερε τά πράματα πάνω στού ζουραφιού τήν κόψη;

Πολυ τό φοβούμαστε πώς τά Κρητικά πήραν απ' αρχής κακό δρόμο, άφου οι Κρητικοί κοιτάζονε νά μιμούνται σ' όλα τους λεύτερους Έλληνες—και νά τώρα που ζηλεύουνε τό Σύνταγμα τους και θέλουνε νάν τό πάρουν κι αυτό.

μονάχα τά τριζόνια τραγουδούνε σάν κουρασμένα και μονότονα, ξανοίγεται πέρα τό τριζιμο του άραμπά ξαφνιασμένο κι άργό· σάν περνάει πιό κοντά στη λαγκαδιά πούναί κειτάμενος ο Στάβρος Γκέλας, άκούγεται τό χούγιαγμα τόνό τω βουβαλιών κι άκόμα ύστερότερα λαλιές άνθρωπινές που τέτια σαλιαρίζουν.

«Έ, συντοπίτη, χοντρόρογα σταφύλια θα τραγανίσουμε μεθάδρο... Μιά βροχή νά πάρει τώρα σά δροσούλα κι όλα θα πάνε δέξα... Σώνει πιά κι ο ζεσταμένος λίκας...»

«Ναι!.. Κι άν σάκούσουν τά σύννεφα... Τίποτα δέν κατέχουμε, καημένε... Μιά πλάκα έσθησα κ' έγώ νά πιάσω πετροπέδικες έδω στο ριζοβούνι κι ούτε φτερό δέ ζύγωσε, σά νάτανε κατάρρα...»

«Τάχουμε οι ξωμάχοι τέτια... Ο καθένας συδαβλίζει για νά βράσει, μά όλοι δέν τό τρώνε... Άλλος κουλός, άλλος λιγνός και πρασινιάρης, άλλος σά νά κουβαλάει νερό στους πεταμένους...»

«Δέ σου λέω...»

«Νά μην παρατεντόνουμε τό κιοινί, γιατί θα κοπεί και θα γιομίσουμε και οι δυό τόν τόπο... Είναι σωστό, σύντροφε, η δέν είναι;...»

«Όπως τά βρήκαμε κι όπως είμαστε συνηθι-

ΤΗ ΓΝΩΜΗ

μας για τό «Νέον Πνεύμα» του Γιαννόπουλου τήν είπαμε στο περασμένο φύλλο και τιμούμε τό «Νουμά» λέγοντας πώς τό γενναίο και βαθυστόχαστο έρθο του Παλαμά αντιπροσώπευε τή γνώμη και του «Νουμά» και όλων των άλλων που δουλεύουμε για τήν Ίδέα κάτω από τή λευκή σημαία του Ψυχάρη.

Σήμερα για τό ίδιο βιβλίο έρχεται νά μας μιλήσει ο κ. Ξενόπουλος. Άν παραδεχόμαστε η έχι όσα γράφει ο κ. Ξενόπουλος, άλλος λόγος. Έμει, μια και θέλησε νά μας τιμήσει με τήν ταχτική συνεργασία του, δέν μπορούσαμε νάν του περιορίσουμε τις ιδέες του· αυτό για κανένα συνεργάτη μας δέν τό κάνουμε, όταν υπογράφει τάβρα του κ' έτσι παίρνει πάνω του όλη τήν ευθύνη για ό,τι γράφει. Για μας τό βιβλίο του Γιαννόπουλου είναι γιομάτο φρέσκο, σε μερικά μέρη και λίγο βρώμικο, άέρα· για τόν κ. Ξενόπουλο είναι γιομάτο ούσια. Η γνώμη του και η γνώμη μας. Οι άναγνώστες μας είναι λεύτεροι νά διαλέξουν τή σωστότερη. Κάθε άλλη κουβέντα, θαρούμε, έρχεται σάν παραπανιστή.

ΦΡΟΝΙΜΑ

άποκρίθηκε ο κυβερνήτης του «Μισούλη» όταν τον ρώτησε κάποιος φημεριδογράφος μας ποιές εντύπωσης άπέκομισατο από τό τελευταίο ταξίδι.

— Άφελούν τά τέτια ταξίδια, μά δέν πρέπει νά παίρνουμε και τους δόκιμους μαζί, γιατί είναι παιδιά και παίρνουν τά μυαλά τους άέρα με τους πατριωτικούς ένθουσιασμούς που ζεσπάνε σε κάθε ύποδοχή!

Πολλή ψυχολογημένη αυτή η παρατήρηση. Τόν ένθουσιασμό οι μεγάλοι τόν ξελαγαρίζουνε, μά τά παιδιά τόν καταπίνουν άμάσητα.

ΚΑΘΕ

τέτια έποχή, πάνω στη βράση του βιβλιοπάζαρου, βγαίνει στη μέση, σά μαρινάτο ψάρι, και η είδηση πώς η Κυβέρνηση έχει έτοιμο νομοσκέδιο κατά της βιβλιοκαπηλείας και θα φροντίσει νά ψηφιστεί από τά πρώτα στη Βουλή!

Αυτή τήν είδηση τή διαδάζουμε τώρα τρία τέσσερα χρόνια στη σειρά και τό νομοσκέδιο μένει πάν-

τα στο ντουλάπι του Υπουργείου και ποτέ δέν ξεμυτίζει στη Βουλή. Και είναι για δέσιμο όσο φαντάζεται πώς θα γίνει ποτέ ένας τέτιος νόμος, άφου τό ξέρουν πολυ καλά πώς και οι βιβλιοκάπηλοι, σά Ρωμιοί που είναι, έχουν κι αυτοί τους βουλευτάδες τους που δέ θάρισουν ποτέ νά ψηφιστεί τέτιος δολοφονικός για τό κεφάλι τους νόμος.

ΕΝΑΣ

άπό τους καλύτερους φίλους του «Νουμά» κι από τους γεννιότερους πολεμιστάδες της Ίδέας, ο Ηλίας Σταύρος, ο Κορφιάτης δάσκαλος, τυπώνει τί δηγήματα του με τόν τίτλο «Θρησκεία και Πατρίδα». Τί αξίζουν τά δηγήματα του Σταύρου, θάν τό πούμε άμα βγει τό βιβλίο. Σήμερα τό συσταίνουμε στους άναγνώστες μας κ' έλπίζουμε πώς όλοι θάν τό πάρουν άφου η αξία του είναι τόσο μικρή, μοναχά μια δραχμή, κι ο σκοπός του τόσο μεγάλος.

Η άγγελία που κυκλοφόρησε έχει και μια σύσταση του κ. Παπανικολάου, πούναι επιθεωρητής στα Δημ. σχολεία της Κέρκυρας, για τους «Δημοδιδασκάλους άμφοτέρων των φύλων». Και οι δασκάλοι πρέπει νάν τό υποστηρίξουν, όχι μόνο για τή μεγάλη παιδαγωγική του αξία, αλλά και γιατί ο Σταύρος πέρσε, που έτανε στη βράση του τό δασκαλικό ζήτημα, τους διαφέντεψε στο «Νουμά» με τά παληκαρία εκπαιδευτικά του άβρα.

ΣΤΟΝ Π. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟ

Γιά τ'άξιο «Νέο Πνεύμα» σου.

Σου πρέπει, Περιοδικία,

Ένα μπουγαδοκόφρινο

Γιά περικεφαλαία.

ΚΑΤΑΚΕΦΑΛΙΑΣ

Σαρανταεσάρω χρονώ πέθανε στη Στοχόλη ο σουδός ποιητής Όσκάρ Λέβερτιν. Στα 1893 ετανε διορισμένος ταχτικός καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Στοχόλης. Πολλά έργα του είναι μεταφρασμένα σε διάφερους γλώσσες της Έβρώπης και τις περισσότερες φορές η ύπόθεσή τους είναι παρμένη από τήν έποχή του βικτωρία Γουστάβου της Σουηδίας.

μένει... Γιατί τώρα τίποτα δέ θα καταφέρουμε... Δέν έχουμε άκόμα δύναμη κ' είναι άγώνας, ζέρις.. Τώρα στη θέση καθένας...»

«Νάν τό νοιώσουμε μονάχα και σάν άρίδα νά μας τρυπάει νύχτα μέρα τό μυαλό... Για γλυτωμό νά μη σκαρούμε...»

Και πιό πέρα γέλια τραγανά και κάταρες ξεχώριζαν. Στερνά μισοσβυσμένα λόγια άγγιζαν τήν κρύα ψυχή του Γκέλα.

«Νά σκάσει ο διάβολος κ' η κόντα ούλη άκόμα!..—Όλοένα γκρίκι—γκρίκι... Δέν μπορούμε νά πάρουμε μια στάλα ύπνο...»

«Κι άφτά τά παλιοβούβαλα σάν κοιμισμένα πάνε... Ούτε βουκέντρα ούτε μύγα νοιάζονται...»

«Κακός φόφος νάν τά πιάσει τά λασπομαθημένα!..»

«Δέν έχουμε κι άλλο ζουγκοκέρι γι' άλειμα... Οι ρόδες άναψαν...»

Και χάνονται μακριά σά μουρμουρητό άπέικαστο που λέει κανένας πώς τίποτα δέν είναι.

Ο φονιάς δαγκώνει και ματώνει τ'άβρεχτα χείλια του και συμαζώνει τά ξαπλωμένα πόδια του σά νά στοχάζεται πιότερο τή μοναξιά του· θέλει νά ζαρώσει, όσο δύναται, και νά κουλουριαστεί σάν κα-

νένα φίδι που κρύβεται κάτω από τήν πέτρα. Μά η φύβγα του έχει σβυστεί πιά τώρα από τή μνήμη του και λέει πώς ένα έβλογημένο χέρι σφίγγει και στράγγιζει τήν καρδιά του από τό παλιό και μαλεμένο γαΐμα.

«Θά πάω νά δργώσω πάλι τόν κάμπο κι ως με πιάσουν...», συλλογείται μοναχός του. «Φτάνει που στερνά θα κλείσω τά ματια μου όπου τ'άκλεισαν κ' οι πάποι μου και θα με φαν τ'ά λιμαγμένα μαβρουσκούληκα που δειπνησαν και με κείνους... Τί νά φοβηθώ πιότερο;... Σ' άγρίμια μερωμένα θα πάω ανάμεσα... Τά χνότα μου θα μυρίσουν και θα με νοιώσουνε δίχως νά μαλλιάσει η γλώσσα μου...»

Και κρεμασμένος κι άρχλος ξεκινάει για τόν πικρό του γυρισμό· τά μεγαλωμένα ματια του κοιτούν μπροστά τά δάχτυλα των ποδιών του, σάν προβάλλει τό καθένα στην περπατησιά του. Βέβαια, τήν ταραχή που θα σείσει τό χωριό και τά χάχανα που θα ξεπούνε γύρω του, όταν θα τότε σπρώχουν πιασγκωνα δεμένο, δέν τά νοιάζεται τώρα· έτσι θαρρεί πώς είναι περίπιο. Άλουλούδητη παντα εταν η ζωή του και γελιούταν μόνο με τήν άβγή της άλλης μέρας.—Μά ένχ βράδι, που δέ θάχει